

Gminny Ośrodek Kultury w Grabowcu
Katarzyna Sawicka, Dominik Kordyś

**750 lat
GRABOWCA**

1268 - 2018

Opracowanie folderu:
Katarzyna Sawicka, Dominik Kordyś

Opracowanie graficzne
Dominik Kordyś

Skład
Tadeusz Halicki

Wydawca
Towarzystwo Przyjaciół Grabowca
22-425 Grabowiec, ul. Rynek 6
www.tpg-grabowiec.pl, e-mail: prezes@tpg-grabowiec.pl
2018 r.

Zdjęcia:
Tomasz Pedowski, Anna Litwin, Tadeusz Halicki, Dominik Kordyś,
Marcin Nowaczewski, archiwum GOK.

- Bibliografia:**
- Wacław Jaroszyński - Siedem wieków Grabowca
 - Józef Niedźwiedź, Ewa Niedźwiedź - Dzieje miejscowości Gminy Grabowiec
 - Mapa turystyczna Gminy Grabowiec
 - Towarzystwo Przyjaciół Grabowca

Druk
PRINTING HOUSE
ul. Szkolna 30, 05-091 Ząbki..

ISBN 978-83-951600-1-1

Finansowanie z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego w ramach PROW na lata 2014 - 2020 i działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”. Tytuł operacji: „Upamiętnienie dziedzictwa Grabowca w 750 rocznicę od pierwszych udokumentowanych wzmianek historycznych”.

750 LAT GRABOWCA (1268 - 2018) **W 100. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę**

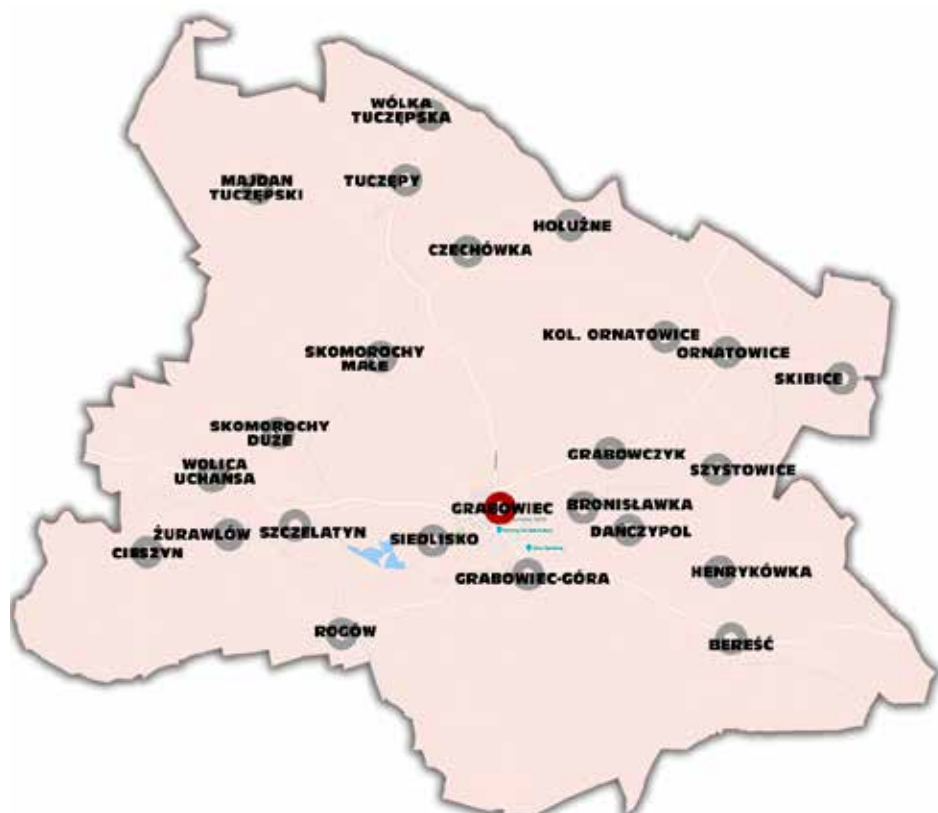
Trochę historii

Dzieje historyczne Grabowca są dość odległe. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1268 r. i mówi o istnieniu tu warownego grodu. Kontrolował on ruch na szlakach z Czerwienia do Chełma i z kierunku Hrubieszowa dalej na zachód w głąb ziem polskich oraz był stolicą wołosci.

Za czasów Kazimierza Wielkiego ziemia bełska została oddana w lenne władanie Jerzemu Narymuntowiczowi, księciu litewskiemu. Po śmierci króla zależność lenna została zerwana a Narymuntowicz wraz z innymi książętami litewskimi najechał Polskę. Wskutek wyprawy odwetowej Sędziwoja z Szubina odzyskano utracone ziemie, wkrótce stały się one prowincją Królestwa Węgier. Pod panowanie polskie wróciły po wyprawie pokojowej królowej Jadwigi na Ruś a w 1388 roku król Władysław Jagiełło przekazał je w lenne, dziedziczne władanie księciu mazowieckiemu Siemowitowi IV, jako wiano swojej siostry Aleksandry. Po wygaśnięciu ich rodu, w 1462 roku Kazimierz Jagiellończyk wcielił ziemię bełską do Korony.

Grabowiec stał się miastem królewskim, oddanym starostom w dzierżawę. Funkcję stolicy powiatu grabowieckiego pełnił aż do pierwszego rozbioru Polski. W dokumencie z 1543 r. dotyczącym próby wykupienia starostwa grabowieckiego (transakcja ta nie doszła do skutku) przez Arnulfa Uchańskiego, wymienione jest „fortalicium Grabowyecz”. Przy końcu XVI w. A. Gwagnin odnotował, że „Grabowiec to drzewniane miasto na równinie, a obok niego zamek, który na górze wysokiej, naturą y obroną miejsca niedostępne leży”.

Jednak w pierwszej połowie XVII wieku warownia była już w złym stanie technicznym, co było skutkiem zaniedbań kolejnych starostów.

Dopiero w latach 1655-1658 starosta grabowiecki Stanisław Sarbiewski zrealizował odbudowę warowni, która w tym stanie przetrwała aż do najazdu wojsk saskich w 1716 r. Poważnie zniszczona stopniowo chyliła się ku upadkowi.

Opis grodziska można odnaleźć też w unikatowej książce „Zamki Lubelszczyzny w źródłach archeologicznych” wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie, gdzie czytamy: [...], „zameczko na Wzgórzu Zamkowym z zachowanymi relikami wału ziemnego i fosy - pozostałości zamku starościńskiego zbudowanego na terenie warownego grodu, który wzmiankowany po raz pierwszy w 1268 r., a którego początki, według badań archeologicznych, sięgają XII w. Zamek w XVIII w. w postępującej ruinie, rozebrany częściowo ok. 1819-1834 r. Ostatecznie w drugiej połowie XIX wieku”.

Fot. Tadeusz Halicki. Grabowiec, lata 70-te XX wieku. Fragment Rynku.

Wopisie powiatu hrubieszowskiego z roku 1892 napisano: „Z osad pierwsze miejsce, ze względu na ludność (3484) i rozkwit ekonomiczny, należy się Grabowcowi”.

Osada ta położona jest na płaszczynie, zasłoniętej od południa dość wyniosłymi wzgórzami, na których rozsiadło się przedmieście Góra, ku północy w spadku otaczają ją nieco wyższe wzgórza, od wschodu i zachodu pastwiska i łąki w nizinie. Omywają ją z dwu stron wody drobnej rzeczki Kalinówki.

Jest to jedna z piękniejszych miejscowości powiatu: zwłaszcza od stron wzgórkowatych roztacza się pejzaż górski, tchnący pięknie kojarzącymi się kontrastami i dziką przyrodą, ujarzmioną piękną wyszukaną kulturą, gospodarstwa rolne są tu prowadzone intensywnie i stan ich nie pozostawia nic do życzenia. [...] „Zakładów przemysłowych nie ma. Znajdujemy tu natomiast aptekę, lekarza, kilku felczerów oraz urząd gminy. Kościół jak i cerkiew, położone w śródmieściu, odznaczają się starannym ich utrzymaniem”.

W XIX wieku dużą rolę w rozwoju miast odgrywały jarmarki i targi, gdzie sprzedawano płody rolne i wyroby miejscowego rzemiosła. Grabowiec miał początkowo 12 jarmarków w ciągu roku, oraz targ w poniedziałek, każdego tygodnia.

W przypadku Grabowca czynnikiem sprzyjającym rozwojowi handlu były niewygórowane opłaty targowe i jarmarczne, pobierane przez miasto.

Herb Grabowca, znany z trzech pieczęci miejskich z drugiej połowy XVI w. jak potwierdza heraldyk prof. Marian Gumowski przedstawia, czerwony mur forteczny o trzech basztach, zakończonych niebieskimi daszkami na białym tle. (Grafika - Michał Halicki)

Góra Zamkowa

Na Górze Zamkowej, zobaczymy dziś tylko fragmenty wału ziemnego i fosy oraz trzy metalowe krzyże z lat 80-tych, postawione w miejscu drewnianych z roku 1861.

Obecnie całe wzgórze porastają drzewa i krzewy, na dole znajduje się miejsce z ławeczkami przystosowane do rozpalenia ogniska i odpoczynku.

Obraz olejny - Zofia Buczak

Grabowiec dzisiaj

Powierzchnia i ludność:

Gmina Grabowiec jest jedną z mniejszych w powiecie, liczy niespełna 5000 mieszkańców zaś powierzchnia gminy wynosi 128,9 km kw. Na 1 km kwadratowy przypada około 38 osób - w powiecie średnio 64 osoby.

Położenie:

Gmina Grabowiec położona jest w północno-wschodniej części powiatu zamojskiego w centralnej części działów grabowieckich stanowiących wschodnią część Wyżyny Lubelskiej. Sąsiaduje z gminami: (od wschodu) z gminą Trzeszczany, (od północnego wschodu) z gminą Uchanie, (od północy) z gminą Wojsławice, (od zachodu) z gminą Skierbieszów i (od południa) z gminą Miączyn.

Grabowiec, będący siedzibą gminy, jest obecnie osadą, której centrum stanowi niewielki skwer. Wokół niego skupiają się najważniejsze instytucje: Urząd Gminy, Bank Spółdzielczy, Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna.

W pobliżu przy ul. Wojsławskiej znajduje się kompleks budynków Zespołu Szkół a po drugiej stronie rynku wznosi się kościół parafialny pod wezwaniem Św. Mikołaja. Przy ul. Koziej umiejscowiona jest Przychodnia a także ZGK z ciepłownią na słomę, która zapewnia ogrzewanie wszystkim instytucjom. Znajdują się tutaj sklepy spożywcze, tekstylne, z artykułami rolniczymi i budowlanymi, a także 2 apteki. Na I piętrze budynku przychodni znalazł swoje lokum miejscowy GOPS.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

BEREŚĆ - Cmentarz z I wojny światowej, nieczynny.

BRONISŁAWKA - GRABOWIEC - „Zamczysko”- grodzisko na „Górze Zamkowej”.

DĄNCZYPOL - Założenie dworskie (park podworski) o pow. 4,95 ha.

GRABOWCZYK - Pozostałości parku podworskiego z przełomu XVIII/XIX w.
W miejscu dawnego dworu rodziny Czachórkich, z której pochodził słynny malarz - Władysław Czachórski, stoi dziś budynek świetlicy wiejskiej. Liczne źródła dowodzą, że gościł tu Henryk Sienkiewicz, przyjaciel malarza i to właśnie tutaj powstał zarys klasyki literatury polskiej „Ogniem i mieczem”.

GRABOWIEC - Zespół kościelny - kościół parafialny pw. św. Mikołaja Biskupa, murowany z 1854-55, rozbudowany 1900, remontowany 1948 i 1963, późnoklasycystyczny, orientowany, dzwonnica murowana ok. 1855, późnoklasycyst. W bocznym ołtarzu nawy głównej kościoła znajduje się obraz Władysława Czachórkiego „Cud Świętego Walentego”, który ofiarował w podziękowaniu za ukończenie studiów. Natomiast w kaplicy bocznej, po prawej stronie ołtarza umieszczone są tablice pamiątkowe rodziny Czachórkich.

GRABOWIEC - Dawny budynek Urzędu Gminy drewniany z 1898 wraz z działką, Dawniej budynek Urzędu Gminy. Później pierwsza siedziba (od początku istnienia) Gminnego Ośrodka Kultury. Obecnie w rękach prywatnych.

HOŁUŻNE - Park dworski, krajobrazowy, z poł. XIX w. o pow. 3,16 ha.

SZYSTOWICE - Zespół dworski - dwór murowany z 1872, obok szkoły podstawowej - park o pow. 4 ha.

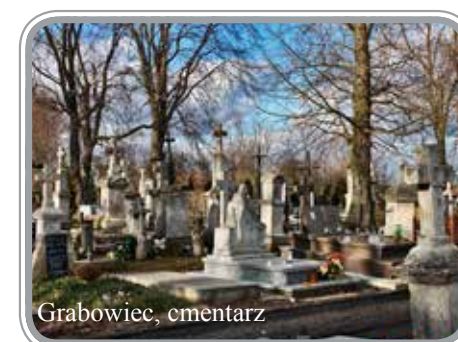
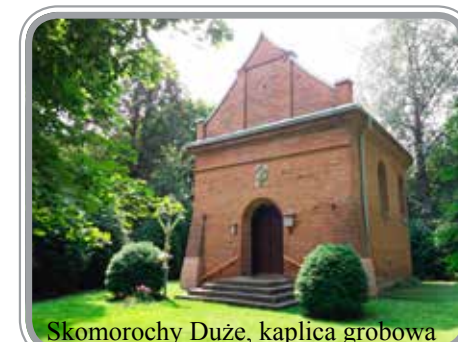
GRABOWIEC - Cmentarz grzebalny czynny - A/327 z 1985 r. z drzewostanem i nagrobkami, parafialny rzymskokatolicki i grekokatolicki (w l. 1875-1926 także prawosławny). Na skromnej płycie z marmuru wyryte nazwisko słynnego i ostatnimi czasy bardzo cenionego polskiego malarza.

SKIBICE - „Grodzisko”.

SKOMOROCHY - Zespół podworski.

SKOMOROCHY DUŻE - dwór drewn.-murowany, 1 poł. XIX w., klasycystyczny, remontowany od 1986, - kaplica murowana z pocz. XX w., pozostałości parku.

WOLICA UCHAŃSKA - Cmentarz z I wojny światowej, nieczynny.

Zabytki i turystyka

Na terenie gminy znajdują się liczne obiekty wpisane do rejestru zabytków. Niestety, większości z nich nie przywrócono dawnej świetności. Wyjątek niejako stanowi dwór w Szystowicach, gdzie prowadzone są prace remontowe przez nowych właścicieli.

Krzyże na Górze Zamkowej

Ornatowice - ruiny dworu.

Skwerek w Grabowcu

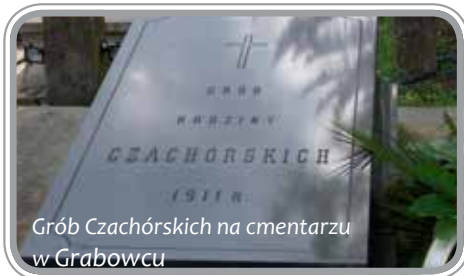
Gorzelnia w Szystowicach

Dom ludowy w Grabowczyku

Kościół w Grabowcu

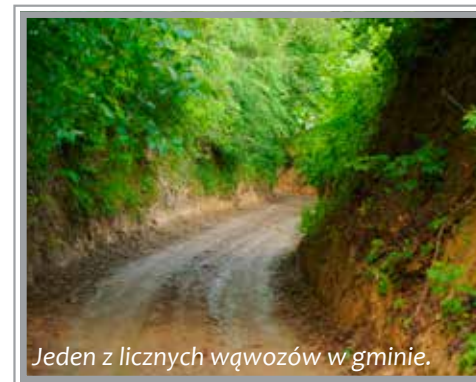
Grób Czachórkich na cmentarzu w Grabowcu

Panorama Grabowca nocą

Do Dańczypola, drogowyż-kapliczka

Jeden z licznych wąwozów w gminie.

Rzepakowe pola za Grabowie-Górą

Grabowieckie pola, w tle Góra Zamkowa.

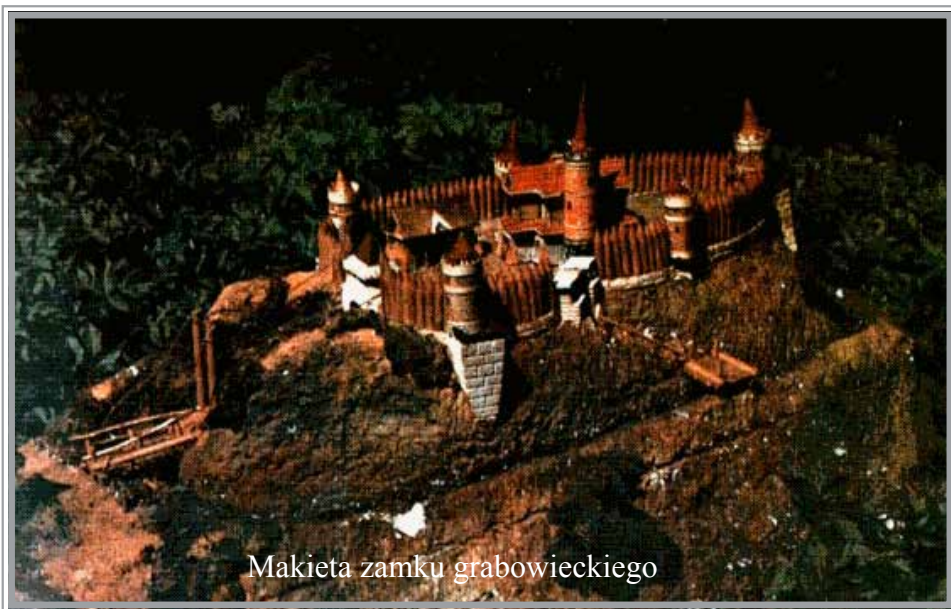
Stawy w Rogowie, rezerwat przyrody.

Izba pamięci

By lepiej poznać historię Grabowca trzeba koniecznie zajrzeć do Izby Pamięci mieszczącej się w budynku dawnej księgarni, w pobliżu szkoły.

Powstanie tego miejsca zawdzięcza Grabowiec Wacławowi Jaroszyńskiemu (autorowi monografii o Grabowcu) oraz wieloletniej nauczycielce historii, Celinie Kołtun, która razem z uczniami prowadziła poszukiwania zabytkowych przedmiotów w miejscowych gospodarstwach.

Makieta zamku grabowieckiego

Parafia Rzymskokatolicka w Grabowcu

Parafia, ufundowana przez Ziemowita IV w 1394 roku, pod wezwaniem Matki Bożej i św. Mikołaja Biskupa jest obecnie siedzibą dekanatu.

Grabowiecki kościół pod wezwaniem św. Mikołaja był murowany, z wyjątkiem babińca zbudowanego z drewna i pozbawionego posadzki, w którą wyposażono pozostałą część kościoła. Być może, wynikało to z faktu, że budowa kościoła w roku 1717 nie została jeszcze dokończona: duży chór nie miał sklepienia. Przeznaczenie drewna na budowę babińca wskazywałoby, iż oszczędzano na drogim budulcu potrzebnym do wykonania muru.

Ołtarz posiadał pięć. Ołtarz wielki z obrazem Marii Panny, wykonany „snyerską robotą”, był częściowo złocony i srebrzony. Dwa boczne ołtarze: św. Antoniego i św. Krzyża znajdowały się w prezbiterium. Na pozostałe wyposażenie wnętrza kościoła w Grabowcu składały się: ambona, chrzcielnica, konfesjonały

i ławki. Obraz Marii Panny w dużym ołtarzu był zdobiony srebrną sukienką, takimi koronami, perłami i kamieniami. Miał ponadto przeszło sześćdziesiąt większych i kilkadziesiąt mniejszych wotów srebrnych.

Na cmentarzu ogrodzonym zniszczonym, drewnianym płotem, stała dzwonnica drewniana z trzema dzwonami.

Wizyta parafii z 1750r. pozwala uzupełnić obraz kościoła informacją, iż dach miał kryty gontami, a na nim drewnianą wieżyczkę z sygnaturką oraz że wyposażono go w siedem dużych podłużnych okien i dwa mniejsze okrągłe.

Z roku 1715 pochodzi pierwsza wzmianka o szpitalu przykościelnym dla ubogich. W 1770 roku rozebrano zakrystię i dzwonnice i wzniesiono nowe.

W 1814 roku podczas pożaru miasta spłonął także kościół. Odbudowano go dopiero w latach 1852-1855. Świątynia była murowana z cegły i otynkowana, założona na planie krzyża łacińskiego. W latach 1870, 1888 i 1891 przeprowadzono jej remonty, a w roku 1905 gruntowną naprawę. Wówczas dobudowano do nawy od strony północnej i południowej czworoboczne kaplice.

Dawna, drewniana plebania służy mieszkańcom. Księża gospodarzą w piętrowym, murowanym budynku, który stanął w biednych latach 80-tych, za kadencji księży; Stefana Saweckiego i Franciszka Nuci.

Obecnie kościół jest pięknie odmalowany, zadbany, a jego otoczenie zmienia się z roku na rok. Nieopodal kościoła stanęła w ostatnim czasie kaplica pogrzebowa i kapliczka MB Fatimskiej.

Kaplice filialne:

Skomorochy Duże Kaplica grobowa, pw. św. Floriana, w Skomorochach Dużych. Murowana, wybudowana w r. 1920 przez

Stanisława Skomorowskiego, w r. 1942 przekazana na cele sakralne parafii św. Mikołaja w Grabowcu, używana dla celów duszpasterskich.

Kościół filialny pw. Św. App. Piotra i Pawła w Ornatowicach z lat 1986-1988, styl współczesny, wg. projektu Zygmunta Nowaka z Tomaszowa Lubelskiego.

Obok kościoła dzwonnica z roku 1999, w niej dzwon o nazwie: św. Franciszek, poświęcony 12 VI 1999 r., przez Ojca Świętego Jana Pawła II w Zamościu.

Przy kościele drewniana kapliczka ku czci MB Fatimskiej. Księża pracujący w parafii: Ks. Zygmunt Żółkiewski proboszcz od 2009 r., ks. Konrad Bulak wikariusz od 2014 r., ks. Paweł Przemysław Kostrubiec - wikariusz od 2014 r.

Parafia Rzymskokatolicka w Tuczępach

Parafia rzymskokatolicka w Tuczępach została erygowana 15 X 1920 r., przez bp Mariana Fulmana i włączona do dekanatu hrubieszowskiego (od r. 1974 znajdowała się w granicach dekanatu uchańskiego, aktualnie w dekanacie grabowieckim). Nowa plebania pochodzi z lat osiemdziesiątych XX w.

Obecnie istniejący kościół, pw. św. Anny, MB Królowej Polski i Przemienienia Pańskiego, powstał w r. 1939, w miejscu rozebranej poprzedniej świątyni. Dalszą budowę uniemożliwiły działania wojenne, ponowne prace rozpoczęto w latach 50-tych. Budowę ukończono w r. 1957. Kościół drewniany, trzynawowy, przy prezbiterium zakrystia, nad nawą wieżyczka na sygnaturkę. Remontowany w latach: 1946, 1974, 1995. Wewnątrz trzy ołtarze: główny z obrazami: MB Częstochowskiej, Przemienienia Pańskiego i figurą Najświętszego Serca Pana Jezusa; prawy z figurą św. Antoniego; lewy z figurą MB Niepokalanej. Dzwonnica pochodzi z r. 1959, na niej 2 dzwony poświęcone w r. 1958 przez ks. dziekana Franciszka Osucha.

Bryła architektoniczna świątyni i użyte do jej budowy drewno, wskazują na czerpanie wzornictwa ze stylu zakopiańskiego. Samo usytuowanie budowli, na wzgórzu w centrum wsi i prowadzące do niej strome schody zdają się prowadzić na duchowe wyżyny.

Przez wiele lat proboszczem parafii był ks. Antoni Krawiec, obecnie funkcję tę pełni od 2015 r., ks. Ryszard Ostasz, który swoje umiejętności i miłość do bliźniego przekłada na dbałość o otoczenie kościoła.

U podnóża świątyni znalazło się miejsce dla Drogi Krzyżowej. Powstała ona dzięki współpracy księdza z więźniami osadzonymi w Zakładzie Karnym w Zamościu.

Na zdjęciu, proboszcz Parafii Tuczępy - ks. Ryszard Franciszek Ostasz.

6 sierpnia 2016 r. Uroczyste obchody 90. rocznicy prymicji błogosławionego ks. Zygmunta Pisarskiego w kościele w Tuczępach.

8 maja 2016 r. Uroczystość poświęcenia i przekazania sztandaru dla jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuczępach.

Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Grabowcu

Działania szkoły:

1. Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza organizuje liczne projekty o charakterze międzynarodowym. Dzięki nawiązaniu współpracy z organizacją międzynarodową Polsko-Niemiecką Współpracą Młodzieży uczniowie naszej szkoły uczestniczyli w wielu projektach:

- wymiany polsko-niemieckiej - „Europa bez granic. Moja Ojczyzna – moja szkoła – ja... poznaj mój kraj – poznaj mnie”, w ramach którego gościliśmy w naszej szkole 10-osobową grupę młodzieży z Rendburga w Niemczech,
- podróży do miejsc pamięci w Niemczech,
- projekt: „Będziemy pamiętać - losy więźniarek z Zamojszczyzny w obozie Ravensbrück” w ramach której młodzież naszej szkoły uczestniczyła w wyjeździe do Niemiec, zwiedziła m.in. Berlin oraz brała udział w projekcie historycznym w byłym obozie koncentracyjnym w Ravensbrück,
- projekt „Mój pamiętnik z obozu śmierci w Dachau” w ramach którego młodzież naszej szkoły zwiedziła m.in. Monachium i obóz koncentracyjny w Dachau,
- projekt „Nie wieder Kriege - Nigdy więcej wojny” w ramach którego nawiązaliśmy współpracę ze szkołą partnerską w Ludwigsfelde w Niemczech i wspólnie zwiedziliśmy Berlin oraz zrealizowaliśmy projekt o tematyce historycznej w byłym obozie koncentracyjnym w Ravensbrück w Niemczech.

2. Uczniowie Zespołu Szkół im. Henryka Sienkiewicza brali udział w różnorodnych projektach ogólnopolskich promujących naukę języków obcych takich jak „Deutsch Wagen Tour”- ogólnopolskiej akcji popularyzującej język niemiecki oraz programie

18 maja 2018 r., uroczyste odsłonięcie popiersia Henryka Sienkiewicza z okazji 20-lecia nadania imienia Zespołowi Szkół w Grabowcu.

Polsko- Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach projektu English Teaching Activities obejmującym grant na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka angielskiego oraz doposażenie sali językowej i organizację imprez związanych z nauczaniem języka angielskiego.

3. Od 2014 r. Zespół Szkół im. H. Sienkiewicza współpracuje z polskimi szkołami partnerskimi na Litwie w Rostynianach i Suderwie, organizując wymianę międzynarodową uczniów. Dzięki wsparciu finansowemu i pomocy Fundacji im. ks. Stefana Niedziela, oraz osobistym zaangażowaniu Ludwika Pawłowskiego, uczniowie poznają kulturę i tradycje Litwy, zwiedzają zabytki Wilna, miejsca związane z historią Polski, życiem wybitnych Polaków. Podczas pobytu gości z Litwy wzmacniają poczucie własnej wartości, stając się dla nich pomocą, wzajemnie uczą się od siebie. Wspólnie zwiedzają ciekawe miejsca i zabytki Polski. W maju 2018 r. dobiedzie się już czwarta wymiana międzynarodowa, a idea ta będzie kontynuowana również w latach następnych.

4. W naszej szkole realizowany był międzynarodowy projekt eTwinning „Teddy Bear travels around Europe” („Miś podróżuje po Europie”). W projekcie oprócz naszych uczniów wzięły udział dzieci z oddziałów przedszkolnych i uczniowie ze szkół w Szkocji, Hiszpanii, Włoch, Chorwacji, Macedonii, Grecji, Turcji i Rumunii. Głównym założeniem projektu było ćwiczenie języka angielskiego i poznanie elementów kultury innych krajów.

W skład zespołu wchodzi:

Przedszkole samorządowe, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące. Zespół Szkół im. H. Sienkiewicza w Grabowcu zatrudnia: 50 nauczycieli, 18 pracowników administracji i obsługi. Zespół liczy 447 uczniów. Zespołem Szkół od 2008 r. kieruje dyrektor mgr Elżbieta Widyma, funkcję wicedyrektora od 1996 r. pełni mgr Barbara Fik.

Oferta schroniska młodzieżowego przy Zespole Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Grabowcu.

Noclegi w pokojach 2, 3, 4 osobowych, zaplecze kuchenne, Możliwość wynajęcia pomieszczeń na imprezy okolicznościowe. Schronisko czynne jest od poniedziałku do piątku, a w uzasadnionych przypadkach w sobotę i niedzielę.

**Informacja: tel. (084) 65-12-177,
w godzinach pracy szkoły (7:15 – 15:15)**

Gminny Ośrodek Kultury w Grabowcu

Powstał w 1980 roku. Pierwszym dyrektorem placówki został ówczesny pracownik Urzędu Gminy, pan Mieczysław Kulik. Swoją działalność rozpoczął GOK od remontu budynku dawnego Urzędu Gminy, przy ul. Wojsławskiej, który obecnie wpisany jest do rejestru zabytków.

Ośrodek pełnił rolę opiekuna działających wówczas chórów, organizował dni miejscowości, a także wspierał działalność lokalnych twórców ludowych. Byli to m.in. Adolf Krzyszczyk, Władysława Grudzińska, Genowefa Solarska, Cyryla Oleszczyk.

Aktualnie siedziba Gminnego Ośrodka Kultury znajduje się w centrum miejscowości przy ul. Rynek 6, w odremontowanym budynku dawnej restauracji „Zamkowa”.

Od 2000 roku funkcję dyrektora pełni Elżbieta Nowak. Ośrodek zajmuje się organizacją imprez patriotyczno-religijnych i kulturalnych na terenie gminy. Organizuje wystawy, spotkania z ciekawymi ludźmi, wspiera pomysły kulturalne mieszkańców i oferuje możliwości rozwijania pasji dzięki dobrze wyposażonym pracowniom: muzycznej (Karol Chilewicz), plastycznej (Katarzyna Sawicka) i komputerowej (Dominik Kordyś). Opiekunem i kierownikiem Orkiestry Dętej i Kapeli Ludowej jest Krzysztof Świca.

Kapela Ludowa

powstała w lutym 1982 roku przy Gminnym Ośrodku Kultury, a głównym inicjatorem jej założenia był ówczesny dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury, pan Mieczysław Kulik. Kapela ludowa od początku swego istnienia była i nadal jest wizytówką Grabowca. W jej repertuarze znajdują się, oprócz znanych pieśni, również te związane z Lubelszczyzną.

Orkiestra Dęta

założono w lutym 1983 roku. Jej pomysłodawcą, podobnie jak w przypadku kapeli ludowej, był dyrektor Domu Kultury. Orkiestra, od początku była finansowana przez Urząd Gminy, który przeznaczał środki, na diety członków zespołu i zwrot ewen-

tualnych kosztów podróży. Orkiestra Dęta GOK w Grabowcu może pochwalić się ponad 30-letnim, nieprzerwanym stażem w działalności artystycznej. Jest jedynym tego typu zespołem w promieniu kilkunastu, może nawet kilkudziesięciu kilometrów od Grabowca.

Pracownia multimedialna Orange

Pierwsza pracownia komputerowa przy GOK w Grabowcu działała w latach 2008-2013. Wyposażona w 5 komputerów stacjonarnych przyznanych dla OSP w Grabowcu z programu ICEO. W roku 2012, GOK przystąpił do programu - Pracownie Orange. Z terenu całego kraju zgłosiło się 750 placówek. W wyniku konkursu wyłoniono 50 najbardziej kreatywnych zgłoszeń a nasz ośrodek jako jedyny w powiecie zamojskim, zakwalifikował się do zwycięskiej 50-tki.

Studio nagrań (G-Sound)

W listopadzie 2014 roku pracownicy GOK w Grabowcu (D. Kordyś, K. Chilewicz) złożyli wniosek do Fundacji Orange o dofinansowanie projektu „Muzyczne Studio Orange” w ramach programu grantowego. Projekt polegał na utworzeniu studia, w którym młodzież uczestniczyła w zajęciach muzycznych. Ponieważ w miarę działalności "Mini studia Orange" zainteresowanie nim rosło, podjęto decyzję o rozszerzeniu działalności. Dzięki wsparciu Starostwa Powiatowego w Zamościu i Urzędu Gminy w Grabowcu, udało się w 2016 roku zbudować większe studio. Wszystkie prace wykonali pracownicy GOK (Karol Chilewicz, Dominik Kordyś, Katarzyna Sawicka – grafika).

Gminna Biblioteka Publiczna w Grabowcu

Historia Biblioteki Publicznej w Grabowcu sięga 1949 roku. W momencie powstania księgozbiór liczył 870 voluminów i systematycznie wzrastał. Pierwszym bibliotekarzem była pani Janina Kasprovicz, pełniła tę funkcję do 1972 roku. Następnie obowiązki kierownika placówki przyjął pani Bożena Kocaj, która pracowała do roku 1981. Biblioteka mieściła się w budynku prywatnym przy ulicy 700 - lecia.

W 1973 roku w wyniku zmian administracyjnych zmieniła się dotychczasowa nazwa biblioteki z Gromadzkiej na Gminną Bibliotekę Publiczną. W tym też roku placówka zmieniła lokal, zajmując dwa przestronne pomieszczenia w budynku w centrum Grabowca. **W latach 80-tych biblioteka kilkakrotnie wzięła udział we współzawodnictwie bibliotek województwa zamojskiego o tytuł "Najaktywniejszej biblioteki i najlepszego bibliotekarza" a w 1986 roku otrzymała ten tytuł.**

W wyniku kolejnych zmian w administracji państwowej w roku 1991 biblioteka straciła autonomię i weszła w skład Gminnego Ośrodka Kultury. W ramach oszczędnościowych zmniejszono etat bibliotekarzy z dwóch na półtora etatu, zmniejszono także budżet na zakup książek

i czasopism. Placówka została przeniesiona do ciemnych i ciasnych pomieszczeń domu kultury, z daleka od centrum. Nastąpiły "chude" lata biblioteki.

W 1997 roku, dzięki staraniom dyrektora GOK, pani Darii Kodeniec, pełniącej jednocześnie funkcję radnej, biblioteka zmieniła lokal na dużo większy i bardziej przestronny w centrum miejscowości. Dzięki dobrej lokalizacji (budynek znajdował się przy szkole), nastąpił wzrost wypożyczeń i czytelników.

W 2001 roku biblioteka ponownie zmienia lokal. Ze względów oszczędnościowych zostaje przeniesiona do pomieszczenia budynku Gminnego Ośrodka Kultury. Ulega

zmniejszeniu powierzchnia placówki z 100 m² do 66 m². Dyrektorem biblioteki jest Krystyna Czausz, która pełni tę funkcję od 2009 roku do chwili obecnej. Gminna Biblioteka Publiczna gromadzi i udostępnia: książki (9000 wol), zbiory o charakterze regionalnym dotyczące gminy Grabowiec, powiatu zamojskiego, czasopisma.

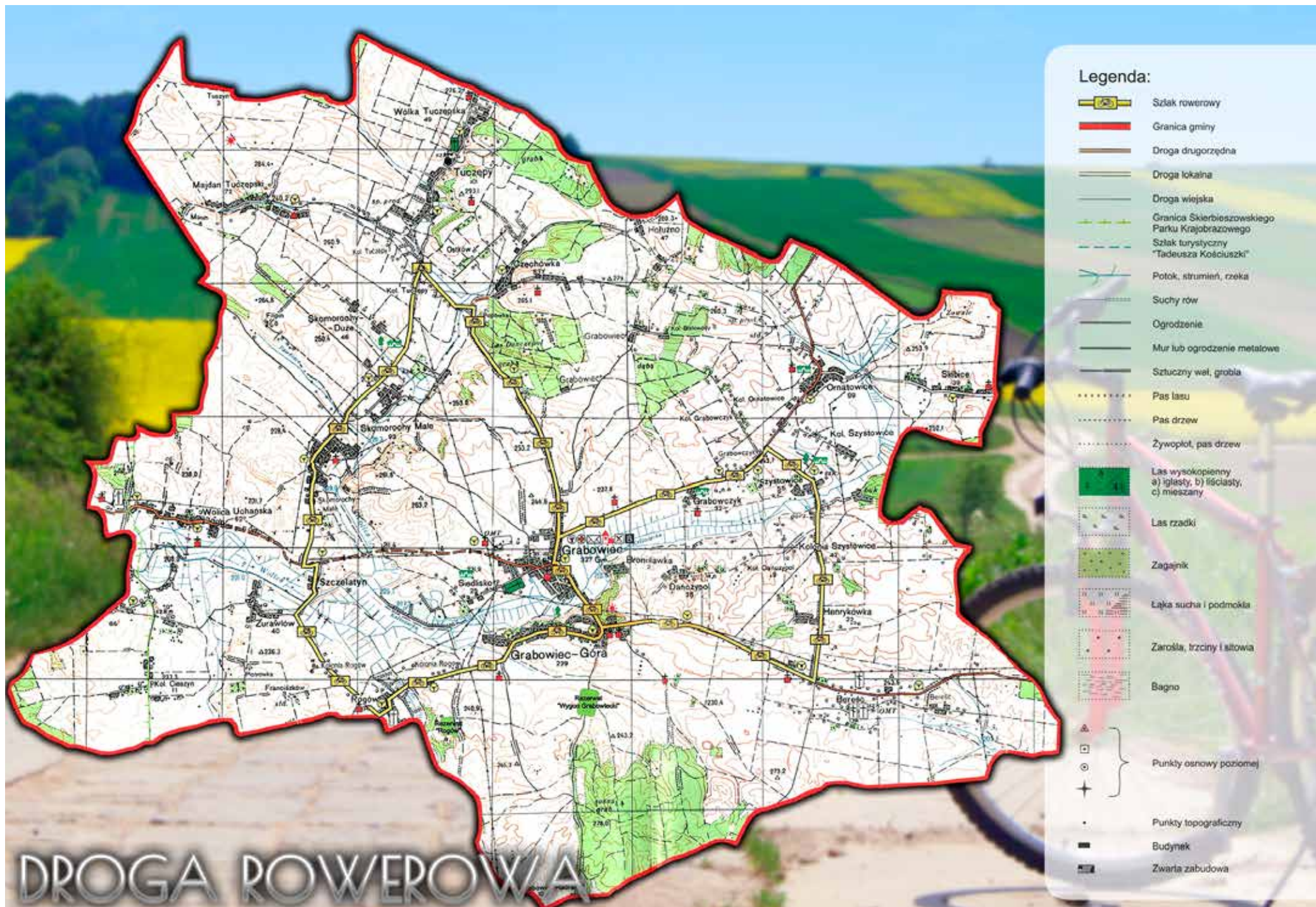
Udostępnia:

całodobowy dostęp do elektronicznej bazy księgozbioru biblioteka w programie MAK+, komputery z bezpłatnym dostępem do internetu.

Wykonuje usługi w zakresie: odbitki kserograficzne, wydruki komputerowe oraz skan. Nowym użytkownikom oferuje pomoc w obsłudze programu bibliotecznego. Wszystkim czytelnikom służy pomocą w obsłudze komputerów.

Organizuje działalność edukacyjno-kulturalną promującą czytelnictwo: spotkania autorskie, biblioteki, narodowe czytanie, tydzień z internetem, spotkania z przedszkolakami, lekcje biblioteczne, dzień pluszowego misia, wystawy.

SZLAKI TURYSTYCZNE

Szlak żółty: „Ariański” o długości 64,1 km –przecina Pagóry Chełmskie i Działy Grabowieckie, od strony Rejowca wprowadza do gminy Krasnystaw. Przybliża on tradycje innowiercze dawnej szlachty. Szlak rozpoczyna się w Pawłowie (pow. chełmski) - przez Marynin – Hruszów (gm. Rejowiec) – Krynice (wzgórze widokowe zw. „Górą Ariańską” z oryginalną budowlą wieżową nazywaną „Grobiskiem”) – Krupe (ruiny zamku i murowany dwór klasycystyczny) - Siennicę Nadolną (gm. Krasnystaw) – Krasnystaw – Kol. Zastawie - Surhów – Brzeziny – Drewniki (gm. Kraśniczyn) – rezerwat „Broczówka” (gm. Skierbieszów) - kończąc swój bieg w Skierbieszowie (pow. zamojski).

Szlak zielony: po Działach Grabowieckich prowadzi ze Starego Zamościa – przez wieś Wierzba – Huszczkę Dużą - do Skierbieszowa – Suchodębie – Łaziska (wieś dalej rezerwat) - do Kornelówki. Idąc nim możemy podziwiać wspaniałe krajobrazy i cuda natury. W okolicach Starego Zamościa przechodzimy przez wyżłobione w podłożu lessowym fantastyczne wąwozy. Dalej mijamy lasy z dużym udziałem buka i przepiękne, zwłaszcza w lecie, kolorowe mozaiki pól.

Szlak niebieski: „Tadeusza Kościuszki” to już dłuższa wyprawa gdyż liczy on sobie ok. 102,5 km. Wędrówkę rozpoczynamy w Mościskach koło Dubienki tzw. Obniżenia Dubienki (pow. chełmski) – dalej przez krawędź Grzędy Horodelskiej – Krynice – Janostrów – Strzelecki Park Krajobrazowy – Maziarnię – Raciborowice – Kurmanów – Putkowice Wielkie – Putkowice Górne – wzdłuż Działów Grabowieckich na Wyniosłość Giełczewską - Jarosławiec – Uchanie – Pielaki – Rozięcin – Kol. Partyzantów – Wojsławice – przez północną część Grabowiecko – Strzelecki Obszaru Chronionego Krajobrazu i Skierbieszowski Park Krajobrazowy - Majdan Nowy – Wólkę Tuczępską – Trościankę – Stary Majdan - rezerwat „Głęboka Dolina” - „Zamczysko” w Bończy – Wólkę Kraśniczyńską – Kraśniczyn – Zastawie – Brzeziny – Surhów (gm. Kraśniczyn) – Las Grabina – Kryniczki – Orłów Murowany – Topole (gm. Izbica) – Wólkę Orłowską – Małochwiej Duży - Zalew Tuligłowy – drewniany wiatrak „Kozłak” – rzeka Wieprz – Łatyczów – Kol. Rońsko – kończymy w Krasnystawie (dworzec PKP).

Rezerваты

Rogów

rezerwat przyrody znajdujący się na terenie gminy Grabowiec w województwie lubelskim. Powierzchnia – 0,95 ha. Rok utworzenia: - 1965 Dokument powołujący - Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 października 1965 roku. W sprawie uznania za rezerwat przyrody(MP nr 65, poz. 373). Przedmiot ochrony (wg aktu powołującego). Zachowanie płata roślinności kserotermicznej z reliktowym stanowiskiem dziewięcisiła popłocholistnego.

Rezerwat „Wygon Grabowiecki”

utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Zasobów Naturalnych. Jako rezerwat faunistyczny częściowy, mający na celu ochronę występującego tutaj susła perełkowanego, z prawem wypasu zwierząt gospodarskich. Położony jest w pobliżu miejscowości Grabowiec Góra i obejmuje 6,38 ha pastwiska wygon).

G A L E R I A Z D J Ę Ć

Zdjęcia - Tadeusz Halicki

Z lotu ptaka

*Grabowiec, centrum
Fot. Tomasz Pedowski*

*Grabowiec-Góra
i stawy hodowlane
w Siedlisku k/Grabowca.
Fot. Tomasz Pedowski*

Dane teleadresowe:

GMINA GRABOWIEC

pow. zamojski, woj. lubelskie

NIP: 922-29-42-983, REGON: 950368492, Kod terytorialny: 0620022

Urząd Gminy Grabowiec

22-425 Grabowiec, Rynek 3, NIP: 919-10-02-516, REGON: 000540564

tel/fax 84 651 24 74, e-mail: gmina@grabowiec.pl, www.grabowiec.pl

Gminny Ośrodek Kultury w Grabowcu

ul. Rynek 6. 22-425 Grabowiec, tel. (084) 65-12-238, NIP 919-000-56-07

www.gokgrabowiec.pl, e-mail: gok.grabowiec@wp.pl

studio.gok.grabowiec.pl,

fb.gokgrabowiec.pl, youtube.gokgrabowiec.pl

Gminna Biblioteka Publiczna w Grabowcu

Grabowiec, ul. Rynek 6, 22-425 Grabowiec

tel.: (084) 651 24 51, e-mail: bibliotekagrabowiec@wp.pl

www.bibliotekagrabowiec.pl

Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza

22-425 Grabowiec, ul. Wojsławska 1

tel. (084) 6512417, fax. (084) 6512363

e-mail: grabowiec@grabowiec.edu.pl, www.grabowiec.edu.pl

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Kozia 15, 22-425 Grabowiec, tel. (084) 651-22-60

NIP – 919-13-66-431, REGON - 950003425

e-mail: gops-grabowiec@neostrada.pl, www.grabowiec.pl

Grabowiec w Internecie:

- Towarzystwo Przyjaciół Grabowca: www.tpg-grabowiec.pl
- Instytut Historii im. Wojtka Kulika: www.rodzinakulik.eu
- Zapomniana Dolina: www.zapomnianadolina.pl
- Stowarzyszenie „Zielony Żurawlów”: facebook.com/zurawlow

ISBN 978-83-951600-1-1